

УДК 29:51(091); 929:51(092)

ПРО КАФЕДРУ МАТЕМАТИКИ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ВИКЛАДАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ ФРАНЦА І У ЛЬВОВІ

Ярослав ПРИТУЛА¹, Олег ПЕТРУК²

¹Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів

²Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача
НАН України, вул.Наукова, 3-Б, м. Львів, 79060
e-mail: ya.g.prytula@gmail.com, oleh.petruk@gmail.com

Окреслено мовну політику Львівського університету ім. Франца І та зусилля української спільноти щодо забезпечення прав українців навчатися рідною мовою. На підставі архівних джерел описано спробу створення на початку ХХ ст. у цьому закладі кафедри математики з українською мовою навчання. Кандидатом на керівника кафедри був Володимир Левицький. Тоді така кафедра утворена не була, відтак описано подальшу викладацьку долю цього талановитого науковця.

Ключові слова: Львівський університет, університет Франца І, українська мова викладання, кафедра математики, Володимир Левицький.

1. МОВНА ПОЛІТИКА У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НА МЕЖІ ХІХ ТА ХХ СТОЛІТЬ

У різні періоди історії Львівського університету змінювалися мови викладання. В єзуїтському колегіумі 1608–1661 років та університеті 1661–1772 рр. мовою викладання була латина, вона залишилася також і в Йосифінському університеті 1784–1805 років. У провізоричному інституті Studium Ruthenum, який був в 1787–1809 роках окремим відділом університету, декларувалася руська (тобто українська) мова викладання. Цей інститут поряд з філософським факультетом був підготовчим до навчання на інших факультетах. Тут руською мовою викладали окремі предмети на теологічному та філософському факультетах, зокрема професори Іван Земанчик математику і фізику, Іван Лаврівський логіку та метафізику, Петро Лодій філософію [1]. У відновленому в 1817 році університеті Франца на філософському факультеті,

на якому були кафедри математики та фізики, викладали латинською та німецькою мовами [2, с. 204].

Мовна політика в освіті Австрії змінилася 1848 року. Зокрема, у вересні 1848 цісар заснував у Львівському університеті кафедру руської словесності, яку очолив Яків Головацький. Основою мовних змін в освіті стали положення 19 статті Державного основного закону від 21 грудня 1867 року, де оголошувалось, що держава визнає рівноправність всіх мов, які використовують в країні у школі, в адміністрації та в суспільному житті. *“Але, – зазначав правник К. Левицький, – до цього принципу не видано відразу виконних норм про примінення і виконання тої рівноправности в школі, уряді і життю публічним, та в кождім краю”* [3, с. 103].

Ще в лютому 1867 року львівські студенти написали (з 272 підписами) до галицького Сейму та в червні 1868 року до палати послів у Відні петицію про “впровадження руських викладів” у Львівському університеті [3, с. 106]. Тематику освіти та мови викладання активно дискутували українські послы у галицькому Сеймі. У законі, поданому до Сейму Юліаном Лаврівським 23 жовтня 1869 році про відносини між польським і українським народами в сфері мовних, шкільних і політичних питань, у розділі школи пропонується [4, с. 84–95, с. 267–303]:

“Артикул XXV. У Львівському університеті виклади відбуваються польською і руською мовами.

- 1) Як на сьогодні мають бути запроваджені кафедри з руськими викладами:*
 - а) на правничому факультеті для всіх предметів, які належать до державного суддівського іспиту;*
 - б) на філософському факультеті для руської мови і руської літератури, філософії, класичної філології, загальної і крайової історії, математики, фізики і натуральної історії.”*

Пропозиції, які подав Ю. Лаврівський, Сейм не прийняв. Мовні відносини у Львівському університеті регулювалися указом міністерства освіти: мовою викладання в університеті є німецька мова, польською і руською мовами відбуваються виклади суддівського державного іспиту, а також польської і руської мови та літератури [4, с. 86].

Розпорядженням цісаря від 4 липня 1871 року було відмінено обов’язковість викладів німецькою мовою та знято обмеження на викладання українською та польською мовами у Львівському університеті [5]. Цим було запроваджено утрату навічального закладу. Проте університет полонізувався. Цей факт було фактично стверджено рескриптом міністерства освіти від 3 травня 1882 року, в якому зазначалося, що викладачі Львівського університету повинні використовувати польську мову, крім випадків, для яких є або будуть окремі рішення [5].

Полонізація Львівського університету загострила протистояння між українцями та поляками. Доходило до масових акцій, таких як сецесія 1901-1902 років, чи до силових сутичок між студентами в університеті, перша з яких була 1900 року. Українська суспільність докладала зусилля до розширення кількості українських кафедр і відкриття у Львові українського університету [6, 7, 8]. Поза тим, вимоги щодо створення українських кафедр подали 20 грудня 1898 року посол о. Данило Тянякевич до Віденського парламенту, а 21 червня 1901 року Євген Олесницький

до Галицького сейму [8, с. 97]. Вперше чітка заява про окремий український університет була проголошена на студентському вічі 13 липня 1899 року [9]. В січні 1902 року вимогу створення українського університету у Львові подала у віденському міністерстві освіти делегація професорів-українців з різних університетів Австрійської імперії [8, с. 101].

На кінець XIX ст. українці мали лише три кафедри з понад двадцяти на філософському факультеті Львівського університету (і лише шість кафедр в усьому університеті). Наступну після 1848 року було створено майже через пів століття, в жовтні 1894. Це кафедра загальної історії з увагою на Східну Європу. Її очолив Михайло Грушевський [10, с. 16]. 28 жовтня 1894 року помер Омелян Огоновський, професор кафедри української мови та літератури. За неї змагалося багато претендентів, зокрема Іван Франко, Кирило Студинський та Олександр Колесса. Колесса й очолив її восени 1895 року [11]. Другу кафедру української філології, з ухилом на церковнослов'янську мову, було відкрито восени 1899 року. Обійняв її Кирило Студинський. Цікаво, що професор Олександр Колесса був противником відкриття цієї кафедри [12].

Одним з епізодів зусиль українців мати змогу отримувати вищу освіту рідною мовою була спроба відкрити кафедри математики та природничих дисциплін з руською (тобто українською) мовою викладання у Львівському університеті.

2. СПРОБА СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАФЕДРИ МАТЕМАТИКИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

14 липня 1905 року 52 студенти-українці філософського факультету Львівського університету подали Міністру освіти і віросповідань Австрії (через Сенат університету) заяву про відкриття в університеті кафедр природничих і точних наук з українською мовою викладання (текст надрукований українською мовою і підписаний власноручно всіма студентами). Ось повний текст звернення [13].

*“До Єго Ексцеленції Пана Міністра просвіти і віросповідань у Відни.
через академічний Сенат львівського університету.*

Русини, слухачі математично-природописного відділу філософічного факультету на ц. к. Університеті у Львові.

просять о підприємстві кроків в цілі скорого креованя катедри математики з руською мовою викладовою на львівськім Університеті.

ВАША ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ!

Після 19 артикулу основних законів державних з 21 грудня 1867 р. В.з.д. ч.142 «всі племена держави є рівно управнені і кожде племя має ненарушиме право берегти і плекати свою народність і мову. Держава признає рівноправність всіх в краю загально уживаних мов в школі, уряді і публичнім житю.» *Ся постанова звучить загально, тому віднести її треба не лиш до народних але і середних шкіл та університетів. Та як небудь розуміти далекосяглість 19 арт.осн. зак.дер. – не може бути ніякого сумніву, руський народ має повне право домагати ся повної рівноправности на усіх полях шкільництва, чи народнього, чи середнього, чи найвишшого. Тота рівноправність, о яку ми боремо ся, і яка прислугує на основі згаданого 19 арт. осн. зак. держ., се се нині не лиш бажане якоїсь горстки людей, воно є*

вислідом давно уже відчутій потреби цілого руського народу, та его найживотнійшим культурним постулятом, воно є необхідним висновком уже існуючих культурних відносин і фактичного стану і з елементарною силою від черги літ висуває ся яко пекуча kwestия на львівськiм університетi.

Поминувши сю обставину, що Австрійське Правительство саме хотiло надати львівськiм університетови характер руський, а не зробило сего тiльки з рiжних полiтичних мотивiв. Русинам прислугує право до рiвноправности що до викладової мови на львівськiм університетi не лиш на підставi 19 арт. осн. зак. держ. але також на основi цiсарськiй постанови з 4 липня 1871, зглядно на основi розпорядження Міністерства просвiти з 11 липня 1871 ч. 523 Р, тiльки на жаль ся постанова доси ще належито не виконана, бо в руках Русинiв спочиває лиш кiлька кафедр, з чого на видiлi фiлософiчнiм всего три: iсторiї українськo руськoї лiтератури, iсторiї лiтератури староруськoї i всесвiтнoї iсторiї.

З наведеного видко, що природничi i математично-фiзичнi науки на львівськiм університетi не є заступленi нi одною кафедрою з викладовим язиком руським, мiмо того, що мiж руськими професорами середних шкiл є люди знанi з научних праць i що тi люди можуть займати кафедри згаданих предметiв i викладати їх в руськiй мовi з великою користю для самої науки. В виду дальше того що самi навiть педагогiчнi взгляди а iменно що в Галичинi iснують школи середнi з руськoю мовою викладовою, промовляють за креованєм кiлькох руських кафедр математично-природописних наук, в кiнцi iз сiї причини, що на львівськiм університетi значне число Русинiв вiддає ся математично-природописним студиям, — просять підписанi Вашу Ексцеленцию о предприятє вiдповiдних крокiв в тiм напрямi, щоби на львівськiм університетi креовано в короткiм часi хочби одну кафедру з вiддiлу математично-природописних наук, а iменно кафедру математики.

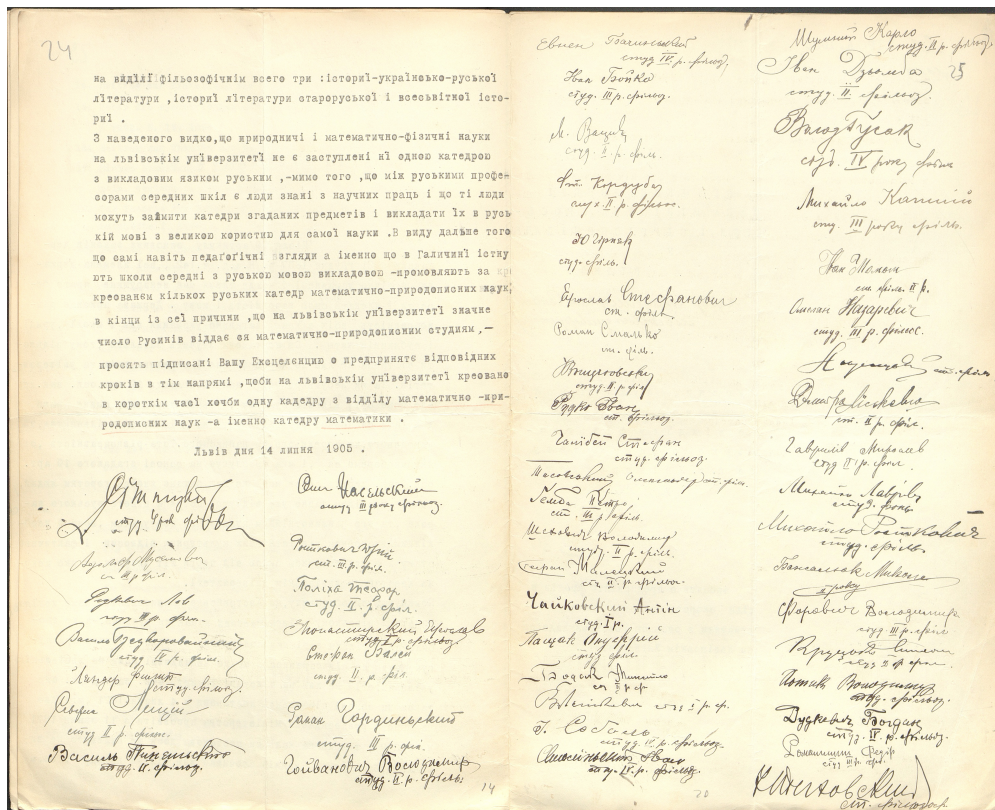
Львiв дня 14 липня 1905.

[Власноручнi підписи 52 студентiв]"

Того ж року 24 липня заяву студентiв розглядали на засiданнi академiчного Сенату університету під головуванням ректора Йозефа Пузини. Вiд фiлософськoго факультету були присутнi декан Казимир Твардовський, делегат Рудольф Зубер. Олександра Колесси, продекана, не було. Ось вiдповiдний запис з протоколу засiдання: "Ректор подає заяву 50 студентiв до Ї[х] Е[ксцеленцiї] пана Міністра Освiти про пiдняття крокiв до утворення кафедри математики з руськoю мовою викладання. — Ухвалено одноголосно передати це подання фiлософськoму факультету до розгляду." [14].

На засiданнi колегiї професорiв фiлософськoго факультету під головуванням декана Рудольфа Зубера 28 жовтня 1905 року розглядали передану Сенатом заяву студентiв-українцiв. На засiданнi були присутнi 20 i вiдсутнi 13 членiв. Зокрема, присутнi були професори українцi М. Грушевський, О. Колесса, К. Студинський, а вiдсутнi Ю. Пузина (вiн тодi вже був проректором університету) i Я. Раєвський.

Протокол стисло фіксує подію так: “Декан, замість відсутнього проф. Пузини, вносить подання слухачів русинів про створення кафедри математики з руською мовою викладання і пропонує, щоб справу розглянула фактова комісія, складена з п'яти професорів Пузини, Закшевського, Раєвського і декана. Проф. Колесса пропонує, щоб до цієї комісії додати ще одного з професорів руської національності. Прийнято одностайно пропозицію референта (доповідача), а додаткову пропозицію проф. Колесси відхилено всіма голосами проти голосів професорів Грушевського і Колесси.” [15].

Дві останні сторінки звернення студентів-українців про відкриття у Львівському університеті кафедри математики з українською мовою викладання. AGAD

Розгляд роботи комісії відбувся на засіданні колегиї професорів 13 грудня 1905 року. На засіданні були присутні 22, відсутні 9 представників. Серед відсутніх був проф. Я. Раєвський. “Проф. Пузина доповідає від імені для цієї цілі вибраної комісії подання слухачів-Русинів про утворення кафедри математики з руською мовою викладання і подає ухвалений комісією одностайно проект звіту. Проф. Колесса заповідає на наступне засідання ряд пропозицій в справі руських кафедр і пропонує, щоб вирішення справи звіту вказаної комісії відкласти і відіслати цю справу

повторно до обширнішої комісії до розгляду разом з вказаними пропозиціями. Пропозиція відкладення проф. Колесси була відкинута, проти пропозиції голосували всі присутні, крім професорів Колесси, Грушевського і Студинського. Потім реферат в редакції, запропонований комісією і її доповідачем проф. Пузиною, прийнято більшістю голосів проти голосів професорів Колесси, Грушевського, Студинського.” [16].

Звіт, який колегія професорів факультету прийняла на цьому засіданні “всіма голосами окрім трьох”, був підписаний деканом факультету Рудольфом Зубером і надійшов до ректорату університету 16 січня 1906 року. Вже за кілька днів, 18 січня, його отримало Міністерство віросповідань і освіти. У ньому міститься переклад німецькою мовою звернення студентів і далі зазначено таке [17].

“Маючи звернення [студентів-українців], колегія професорів ... на сьогоднішньому засіданні таким чином представила стан справ:

З 1885 р. двоє осіб подали документи на приватних доцентів з математики, а саме одна особа польської національності, а друга — руської.

Заяву першого (польського) кандидата 14 березня 1903 р. було відхилено факультетом.¹

Другим (руським) кандидатом був пан д-р Володимир Левицький. Він здобув титул доктора у цьому університеті у 1900 р. і 16 жовтня 1903 р.² подав заяву на габілітацію з математики.

До заяви були долучені такі роботи:

1. Додатки до математичної термінології (рут.³ с. 1)
2. Матеріали до фізичної термінології, 2 частини (рут. с. 12. с. 14. 1898)
3. Математика в теорії і практиці (рут.)
4. Класифікація математичних наук (рут. с. 16. 1901)
5. Короткий нарис теорії автоморфних функцій (рут. с. 29. 1900)
6. Докази існування для інтегралів диференціальних рівнянь (рут. с. 30. 1896)
7. Вступ до теорії еліптичних модулярних функцій (рут. с. 28. пол. 43. 1895)
8. Про трансцендентність чисел “e” і “ π ” (рут. с. 28. 1896)
9. Найновіші роботи з теорії аналітичних функцій (рут. с. 12)
10. Модулярна група (рут. с. 16)
11. і 12. Метагеометрія в оптиці (рут. с. 12. 1902), Основи геометрії Гільберта (рут. с. 7. 1902)
13. Електромагнітна теорія світла (рут. с. 72. пол. с. 54. 1897)
14. Розвідка щодо класифікацій рівнянь другого ступеня (рут. с. 6. 1897)
15. Про симетричні вираження значень функції $\text{mod } m$ (рут. с. 15. 1894)
16. Розвідка щодо теорії модулярної групи (рут. пол. нім. с. 8. 1899)
17. Деякі спостереження стосовно інтерполяційної формули Лагранжа (рут. пол. нім. с. 10. Z. f. M. u. Ph. 1899)⁴

¹Йдеться про Луціана Бйотхера [18].

²Помилка. Промоція Левицького на доктора відбулася у жовтні 1901 року, документи на габілітацію подані в січні 1903, прохання про повернення документів датоване 14 жовтня, а зареєстроване 16 жовтня 1903 року.

³В оригіналі “ruth.”, тобто – українська мова.

⁴Помилка. Мало б бути “Ag. d. M. u. Ph. 1900”.

18. До теорії степеневих рядів (рут. с. 10. німецька с. 7. 1900. Monatshefte f. Math. u Ph. Jahrg. XII)

19. Розвідка щодо теорії модулярної групи 2-ї начерк (рут. німецька с. 8. Monatshefte f. Math. u Ph. XIV Jahrg.)

20. До Лапласової теорії кілець Сатурна (с. 9. 1901. Monatshefte f. Math. u Ph. Jahrg. XV рут. с. 46)

Це більшою мірою розповіді про чужі роботи і жодна з інших робіт — якщо вони без помилок — не може розглядатися як габілітаційна робота.

Кандидат 1 лютого 1904 р. забрав свою заяву, не вказавши жодних причин.

Окрім того комісія не могла дійти до переконання, що на даний час взагалі можливо знайти кандидата, якому на підставі його наукової діяльності можна було б довірити кафедру математики з руською мовою викладання.

З огляду на цей стан справ колегія професорів, що підписалися, одноголосно вирішила представити ц.-к. міністерству додану заяву із заувагою, що на даний час через брак відповідних кандидатів вона не може — за правилами університету, що існують, — задовільнити висловлене у зверненні бажання про призначення вченого-спеціаліста чи про габілітацію приватного доцента математики з руською мовою викладання у місцевому ц.-к. університеті.”

29 січня 1906 Міністерство звернулося до Галицького намісництва з запитом про його думку [19]. Відповідь була підготована через пів року. Можливо, затримка була пов’язана з двома помітними подіями, які відбулися у Львові в цей проміжок. Віче українських студентів 2-3 березня 1906 року протестувало проти обов’язковості іматрикуляції в польській мові та відтак відбувся конфлікт з бійками та барикадами в університеті [21]. У Львові 15 липня 1906 року відбувся загальноавстрійський студентський з’їзд, де наголошувалось про необхідність можливості навчання українською мовою, як приклад використано створення чеського університету в Празі, який після тривалих зусиль чехів виділився з німецького університету [8, с. 98].

Отож 30 серпня 1906 року Галицьке намісництво надіслало до міністерства освіти листа, в якому підтримало обґрунтування доповіді колегії професорів і відхилення поданої студентами-українцями заяви [22].

“Ц.-к. Галицьке намісництво
Львів, 30 серпня 1906 р.
№ 17.915.

Стосовно звернення студентів Львівського університету, руської національності, щодо створення кафедри математики з руською мовою викладання.

Ц.-к. Міністерство!

На виконання підтвердженої вказівки від 29 січня 1906 р. № 2056, яка стосується створення кафедри математики з руською мовою викладання, про що клопотали 52 тутешні руські студенти, та посиляючись на додаток, який подавався додатково, з ласки ВАШОЇ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ повідомляю наступне:

У заяві, адресованій ВАШІЙ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ та академічному сенату місцевого університету, руські студенти скаржаться, що на філософському факультеті у Львові загалом є лише три руські кафедри, а саме кафедра руської літератури, кафедра давньоруської літератури та кафедра загальної історії, що, натомість, природничі науки не представлені жодними руськими кафедрами і тому просять, посилаючись на статтю 19 Державного основного закону від 21 грудня 1867 р. Бюлетеня імперських законів № 142 та Найвищу постанову від 4 липня 1871 р. (міністерський указ від 11 липня 1871 р. № 523), щоб ВАША ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ найближчим часом створила таку кафедру математики і наповнила її викладачами з кола професорів середніх шкіл. Колегія професорів тутешнього філософського факультету, якій академічний сенат направив вищевказану заяву для висловлення попередньої думки, всіма голосами окрім трьох вирішила представити заяву руських студентів ц.-к. Міністерству освіти із заувагою, що на даний час через брак відповідних кандидатів неможливо погодитися із бажанням студентів, поданим у цьому зверненні, і самому зробити відповідне подання.

На мою думку, колегія професорів не може повестися інакше, оскільки створення нової кафедри в першу чергу передбачає, що можна буде знайти відповідних працівників для її наповнення. На цей час таких немає, оскільки серед руських вчених немає жодного авторитету, який би здобув у галузі математики таку наукову славу, що його без габілітації можна було б запросити очолити цю кафедру, і ще немає ніякого кандидата, який звичайним способом габілітації добився би умов, за яких його можна було б запропонувати на професора університету вищевказаного предмету. Згідно зі звітом колегії професорів з 1885 р. лише один руський кандидат, а саме Володимир Левицький, зголосився на габілітацію з математики і подав багато робіт разом зі своїм зверненням, проте, не вказавши причин, він сам забрав своє звернення, мабуть, із переконання, що жодна із його робіт не підходить для отримання *venia legendi*.

Покликання руських студентів на відомий § 19 Державного основного закону, як і на Найвищу постанову від 4 липня 1871 р., що наводиться у зверненні, абсолютно немає сенсу, оскільки ані рівноправність осіб руського походження не порушувалася, ні не вводилися жодні обмеження для читання руських доповідей в університеті, лише можливі руські кандидати мусять також підлягати тим умовам, які передбачені законом для здобуття кафедри в університеті і від яких жодна колегія професорів не може відступити. З огляду на сказане вище я можу лише підтримати обґрунтування доповіді колегії професорів та подати запит на відхилення вкладеної заяви.

Ц.-к. намісник: (підпис)”⁵

⁵Галицьким намісником в 1903-1908 роках був Анджей Потоцький.

3. ГАБІЛІТАЦІЇ З МАТЕМАТИКИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Основна причина, через яку не можна відкрити кафедру математики з українською мовою викладання, колегія професорів філософського факультету Львівського університету назвала те, що немає математиків, які б мали габілітацію в університеті. З 1885 року, від часу габілітації Юзефа Пузини, тільки дві особи подавали документи на здобуття посади приват доцента з математики.⁶

Першим кандидатом був Луціян Бйотхер (1872–1937). Він народився у Варшаві в євангелічній-лютеранській сім'ї. У 1893/1894 академічному році навчався в царському університеті у Варшаві, а в 1894–1896 роках на факультеті будови машин в Політехнічній школі у Львові, де склав перший державний іспит. У 1896–1898 роках вивчав математику в університеті Ляйпцига, 1898 року отримав ступінь доктора філософії. З цього ж року почав працювати асистентом кафедри математики в Політехнічній школі у Львові. Після того, як здав іспит з філософії у Львівському університеті 4 травня 1901 року і нострифікації диплому доктора, він 17 жовтня 1901 року подав прохання до колегії професорів філософського факультету про допуск до габілітації, щоб отримати право читати лекції з математики [23]. Після розгляду поданих праць комісія, до якої входили професори Юзеф Пузина, Ян Раєвський і Мар'ян Смолуховський, визнала, що наукових результатів недостатньо для допуску до габілітації. Це рішення затверджували на засіданні колегії професорів факультету 14 березня 1903 року, коли створювалася комісія до розгляду допуску до габілітації В. Левицького [24].

Л. Бйотхер подавав прохання про габілітацію ще у 1918 й у 1919 роках, після смерті Ю. Пузини, але знову не був допущений до габілітації, хоча у Політехнічній школі за другим разом отримав габілітацію 1911 року [25].

Праці Л. Бйотхера цитовано в багатьох монографіях, які стосуються голоморфної динаміки. В них використовують поняття та твердження, пов'язані з іменем Бйотхера [26].

Другим серед тих, хто докладав зусиль про габілітацію у Львівському університеті, був Володимир Левицький. Саме він міг би бути керівником української кафедри математики в університеті.

Володимир Левицький (1872–1956) народився у Тернополі. Навчався у 1890–1894 роках на філософському факультеті. Вивчав математику, фізику, хімію та філософію. Найважливішим предметом його студій була математика. Її викладав тоді Юзеф Пузина. Як згадував В. Левицький: *“Йому завдячую те знання математики, яке маю дотепер, завдяки йому пізнав я усі модерні теорії та методи, завдяки йому набрав я замишування до праці та охоти до самостійних дослідів”* [27, с. 42].

Після складання докторських іспитів з математики, фізики та філософії навесні 1900 на відмінно, В. Левицький був претендентом на промоцію *“sub auspiciis”*, але її колегія професорів філософського факультету Львівського університету присудила іншому претендентові. Промоція *“summa cum laude”* Левицького як доктора філософії відбулася у жовтні 1901 року.

⁶Наступна габілітація (успішна) була 1908 року Вацлава Серпінського. Крім того, 1900 року указом цісаря був призначений, без габілітації, надзвичайним професором математики Львівського університету вчитель краківської промислової школи Ян Раєвський.

У 1902 році перед поїздкою за кордон В. Левицький відвідав Ю. Пузину. “[Пузина] заявив мені, що буде мене габілітувати, а коли пізніше вже з Берліна прислав я йому ще одну роботу німецькою мовою, написав мені, що “вправді тих робіт, які я вже надрукував, до габілітації вистане, однак добре, що ще одну роботу присилаю”” [27, с. 79].

Заохочений словами Ю.Пузини у січні 1903 року подав прохання про допуск до габілітації. На засіданні колегії професорів філософського факультету 14 березня 1903 року була затверджена комісія для розгляду цього прохання: декан факультету Я. Антоневич і професори Ю. Пузина, Я. Раєвський, М. Смолуховський [28]. У літньому семестрі 1902/03 року В. Левицький мав студії у берлінському університеті, з яких повернувся до Львова аж у липні 1903. Свідчень розгляду цієї комісією питання про допуск Левицького до габілітації не знайдено.

З вересня 1903 року деканом філософського факультету став О.Колесса. Як згадував В. Левицький: “Коли деканом став д-р Олександр Колесса, до габілітації мене не допущено, про що до Берліна написав мені проф. Дністрянський. Які тут інтриги грали роль, про це лиш по літах згадав мені проф. Студинський, складаючи вину на проф. Колессу. Досить, що я обурений вицофав своє подання про габілітацію і більше його не подавав” [27, с. 79–80]. В. Левицький 14 жовтня 1903 року звернувся до декана з поданням про повернення всіх документів, внесених у справі габілітації [29].

Габілітацією В. Левицького перейнявся професор Празького університету Іван Пулюй. В листі від 18 травня 1904 року він писав Левицькому: “Я попрошу професора математики, щоб сказав мені чи можна на підставі тої розправи габілітуватися на німецькому або й чеському університеті в Празі” [30]. В. Левицький не скористався нагодою отримати габілітацію в Празі, мабуть через значне навантаження, пов’язане з викладанням в гімназії, а також науковою й організаційною роботою в Науковому товаристві ім. Шевченка.

Хоча Міністерство у Відні погоджувалося висилати на навчання за кордон українців, Львівський університет, попри те, що в ньому були українські кафедри, не допускав до габілітації українських кандидатів. Багато українців після відмови у Львові отримували габілітації уже в інших університетах і займали там професорські посади. Це, зокрема, правник Михайло Зобків⁷ – в університеті Загреба, історик Володимир Милькович⁸ у Чернівецькому університеті; кафедри у Львівському університеті отримали Олександр Колесса після габілітації в Чернівцях, Кирило Студинський після габілітації в Кракові, Станіслав Дністрянський після габілітації у Відні.

⁷Михайло Зобків (19.11.1864–07.12.1928) — правник, навчався у Львівському (1884) та Віденському (1884–1888) університетах, доктор права, професор університету в Загребі.

⁸Володимир Милькович (1857–1916) — історик, навчався у Львівському університеті до 1880, а згодом у Віденському, де 1884 року захистив докторат, професор східноєвропейської історії в Чернівецькому університеті.

4. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ ВОЛОДИМИРА ЛЕВИЦЬКОГО НА КІНЕЦЬ 1903 РОКУ

На жаль, у звіті професорської колегії міністерству щодо української кафедри не було зазначено, за винятком кількох, що перераховані праці В. Левицького опубліковані у фахових журналах високого рівня.

Свою першу наукову працю він виконав на семінарі Ю. Пузини. Вона була надрукована 1894 року польською та українською мовами [32, 33] й згодом, наприкінці 1899 року, була подана як докторська праця (п'ятнадцята в переліку його публікацій у звіті до міністерства). Крім цієї праці, до докторського подання В. Левицький долучив ще одну працю [34, 35, 36] (сімнадцята в переліку публікацій у звіті). Рецензенти цих праць професори Ю. Пузина і І. Закшевський відзначили: “Обидві статті свідчать про добрі вміння пана кандидата і його знання в математичних науках і з того поводу пропоновані статі визнані за відмінні” [37].

До того часу, коли В. Левицький забрав своє габілітаційне подання з Львівського університету, він мав 5 наукових статей з математики німецькою мовою, опублікованих у провідних журналах того часу. Одну в “Archiv der Mathematik und Physik” про інтерполяції Лагранжа (1899) [36] і чотири в “Monatshefte für Mathematik und Physik” [38, 39, 40, 41]. Це дві статті про модулярні форми (1900 і 1903), з теорії степеневих рядів (1901) і про теорію стійкості кілець Сатурна (1903). Місце праці автора в чотирьох подано Тернопіль, а в одній з 1903 року Берлін. З Берліна 28 листопада 1902 року В. Левицький надіслав Д. Гільберту рукопис своєї праці “Zur Theorie der Primzahlfunction” [42]. Згодом зі змінами її опублікували польською мовою в журналі “Wiadomości Matematyczne” (1904) [43] та українською мовою в “Збірнику МПЛ секції НТП” (1905) [44]. До того, в 1894–1899 роках, у Левицького вийшло 4 статті польською мовою; по дві в фахових журналах “Prace Matematyczno-Fizyczne” (1895, 1897) [33, 45] і “Wiadomości Matematyczne” (1899, 1900) [35, 46]. До кінця 1903 року він опублікував також 26 наукових статей українською мовою, здебільшого в “Збірнику Математично-природописно-лікарської секції НТП”.

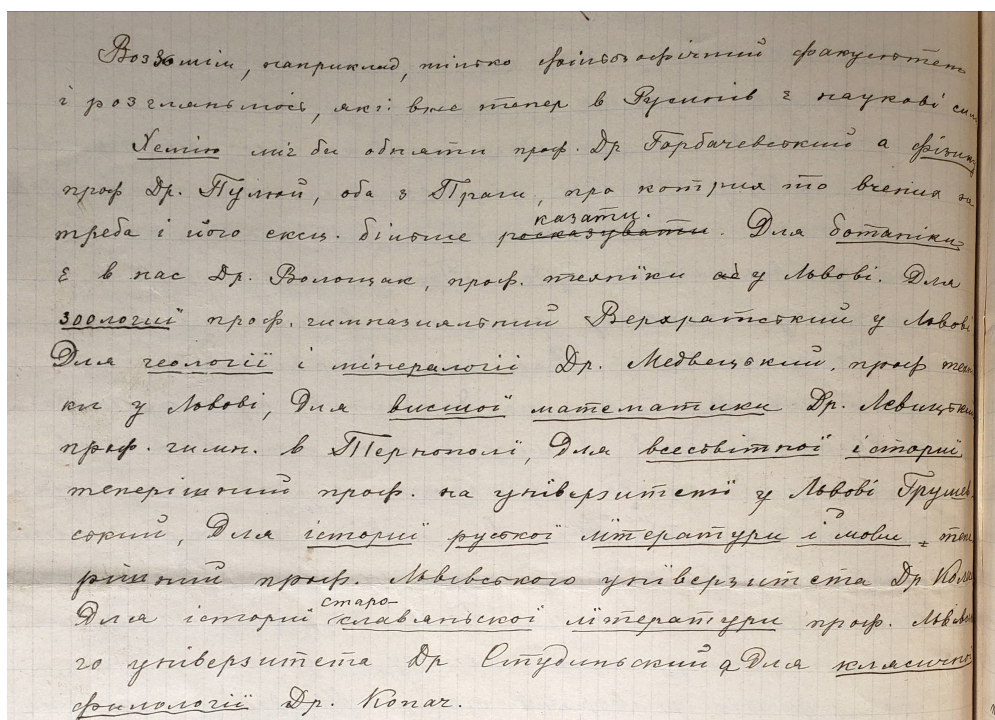
З власноручного переліку публікацій В. Левицького [47] простежується, що після невдачі з габілітацією він суттєво знизив темп наукових публікацій у журналах чужими мовами. Не маючи надії на працю в університеті, присвятив себе науковій та освітній діяльності в Науковому товаристві ім. Шевченка.

5. УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

Іван Пулуй, який активно підтримував створення українського університету у Львові, в листі від 21 березня 1904 року до посла австрійського парламенту Юліана Романчука перерахував кандидатів на професорів філософського факультету, якби такий університет був заснований. Серед переліку відомих українських науковців того часу він називав й В. Левицького як професора для кафедри вищої математики [48].

Хтозна, чи не став цей лист до політичного діяча призвідцем майбутнього звернення українських студентів до австрійського міністерства освіти в липні 1905 року щодо математичної кафедри у Львівському університеті? Цікаво, що раніше, в

жовтні 1904 року, подібне звернення було надіслано до міністерства студентами-юристами [49]. Лист-заклик від імені спілки студентів-правників і студентського товариства “Академічна громада” містив обґрунтування й вимогу забезпечити викладання та прийом державних іспитів на юридичному факультеті Львівського університету українською мовою, адже давнє прагнення українського населення Галичини — забезпечення рівноправності у державних установах, школах і громадському житті. В 1904/1905 ак. році викладання українською мовою на цьому факультеті проводили лише троє з викладачів загальної кількості 21: професори П. Стебельський, С. Дністрянський та доцент І. Добжанський [50, с. 8–12]. Варто зазначити, що обидва звернення про українські кафедри з’явилися на фоні протестів українського студентства проти антиукраїнської політики у Львівському університеті [51, 52].

Фрагмент листа Івана Пулюя до Юліана Романчука з переліком кандидатів на кафедри в Українському університеті. ЦДІАЛ

Додамо, що очільник австрійського уряду Макс Бек після тиску української делегації в парламенті листом від 19 листопада 1907 року зобов’язався підтримати створення у Львові кафедр хімії на чолі з Іваном Горбачевським з Праги та римського права з Михайлом Зобком із Загреба. Однак цього не відбулося через заперечення академічного сенату Львівського університету, який натомість запропонував створити кафедри географії та цивільного процесу, мотивуючи тим, що в університеті вже працювали українці-доценти, фахівці у відповідних галузях [8, с. 107],

[53]. Обидві кафедри були створені у Львівському університеті влітку 1908 року. На філософському факультеті професором кафедри географії став українець Стефан Рудницький.

У 1912 році австрійські урядові чинники пообіцяли створити український університет до 1916 року [54, с. 12–13], [8, с. 114–117]. Задля демонстрації зміни ставлення до українців, “мало слідувати покликанню до кожного міністерства у Відні одного Українця” [27, с. 141–142]. Посаду в міністерстві освіти мав обійняти В. Левицький. Влітку 1914 року він готувався до переїзду до Відня. Проте Велика війна перешкодила цьому.

Український університет діяв у Львові нелегально в 1919–1925 роках [55, 56, 57]. Він був створений Науковим товариством ім. Шевченка та Товариством наукових викладів ім. Петра Могили за зразком класичного університету. Виклади забезпечували українці з науковими ступенями. Першим етапом його діяльності були університетські курси, які відбулися зимового семестру 1919–1920 академічного року. Програма цих курсів була сформована за структурою університету й мала кілька виділів (факультетів). Природничі дисципліни викладали на філософському. Володимир Левицький викладав математичний аналіз з практичними заняттями та астрономію, аналітичною геометрією з вправами опікувався Василь Стасюк (він отримав докторський ступінь 1912 року у Віденському університеті), векторним аналізом Володимир Кучер (докторський ступінь 1915 року також в університеті Відня) [58]. Зауважимо, що Український університет у Львові змушений був діяти у підпільних умовах, бо польська влада перешкоджала його діяльності адміністративними і поліційними засобами. Серед іншого, особи, які працювали в державних установах та були б викриті на викладанні в ньому, підлягали негайному звільненню. В. Левицький обіймав тоді посаду інспектора шкіл у Львівській кураторії. Відтак його ім'я не згадується, наприклад, у відомостях Українського університету на виплату зарплати. Однак у біографічній довідці В. Левицький зазначав, що був професором таємного Українського університету від 1919 до 1925 року [59].

6. Володимир Левицький і Львівський університет після 1939 року

У середині вересня 1939 року Львів окупувала радянська армія. На початках нова влада опиралася у Львівському університеті на місцеві українські кадри. Тоді В. Левицький, хоча ще за польської влади вийшов на пенсію, почав працювати в університеті.

Від початку вересня 1939 року Львівський університет працював під керівництвом ректора Романа Лонгшама, обраного в червні цього ж року. Заняття на II–IV курсах почалися 5 жовтня за раніше складеними розкладами. Було оголошено вступні іспити на I курс. Структура Львівського університету до 1 грудня 1939 залишалася такою ж, як була в університеті Яна Казимира. Від 18 жовтня 1939 року, згідно

з розпорядженням Комісаріату Народної Освіти УРСР, до виконання обов'язків ректора університету приступив Михайло Марченко⁹. Своїм наказом 30 жовтня він ліквідував теологічний факультет університету, а всіх студентів, професорів та обслуговуючий персонал звільнив з посад [60].

Реорганізація університету почалася 1 грудня 1939 року на підставі наказу Всесоюзного Комісаріату Вищої школи при Раді Народних Комісарів СРСР. Цим же наказом університет був перейменований на Львівський державний університет СРСР, а також були інша структура факультетів та імена їхніх керівників. 2 грудня ректор призначив Стефана Банаха деканом, а Мирона Зарицького заступником декана фізико-математичного факультету. Керівників кафедр призначили 7 грудня, склад кафедр – 31 грудня. Володимир Левицький з 1 січня 1940 року вперше отримав посаду у Львівському університеті, а саме професора кафедри аналізу I, де керівником був Стефан Банах [61]. На кафедрі В. Левицький читав лекції, вів практичні заняття з математики та підготував до друку підручник для студентів географів і геологів [62]. Рада університету 30 грудня 1940 року проголосувала за надання В. Левицькому вченого ступеня доктора фізико-математичних наук і звання професора. Вища атестаційна комісія СРСР 14 червня 1941 року затвердила звання професора [63, 64].

За німецької влади університет як освітній заклад не діяв. Від 1 серпня 1944 року, після відновлення роботи університету “за других більшовиків”, В. Левицький продовжував працювати на кафедрі С. Банаха та часто виконував обов'язки завідувача (на час відраджень і хвороби). Після смерті С. Банаха, В. Левицький з 22 листопада 1945 року виконував обов'язки завідувача кафедри. Міністерство вищої освіти СРСР 14 серпня 1947 року затвердило його на цій посаді [65]. На фізико-математичному факультеті В. Левицький читав лекції з диференціальних рівнянь, вів спеціальні курси з теорії функцій комплексної змінної, з еліптичних та автоморфних функцій, керував дипломними роботами. Його учнями були майбутні професори Владислав Лянце, Віталій Скоробогатко, Ярослав Підстригач, Володимир Панасюк та інші.

У 1948 році кафедру математичного аналізу, якою керував В. Левицький, об'єднали з кафедрою теорії функцій, якою керував Олександр Кованько.

Позірно Львівський університет “українізувався”, польська мова як викладавобмежувалася та витіснялася, як і польські працівники. Проте насправді університет активно русифіковувався та радянізувався. Шостого травня 1948 року на засіданні Вченої ради університету розглядали питання “Про партійність в науці”. Доповідач О. Ковальов¹⁰ в розділі “Про минулу і сьогоднішню позицію в науці деяких професорів університету” почав з особи професора В. Левицького: “... В. Левицький в своїх

⁹Михайло Марченко (1902–1983) — історик, випускник Інституту червоних професорів у Харкові, ректор Львівського університету у жовтні 1939–вересні 1940, заарештований у червні 1941, звільнений у 1944, після чого був професором Київського університету.

¹⁰Олександр Ковальов (15.11.1908, Башкирська автономна республіка – 16.01.1970, Львів) – філософ, логік, кандидат філософських наук (1939), доцент (1940). Закінчив Московський інститут філософії, літератури і історії (1935) та аспірантуру (1938). Завідувач кафедри марксизму-ленінізму Свердловського університету (1938–1942), кафедр діалектичного матеріалізму (1945–1946) і логіки (1947–1949) Львівського університету. Надалі до 1970 доцент кафедри філософії Львівського університету (за інформацією від АЛУ).

працях, які вийшли до 1940 року, вів рішучу боротьбу з матеріалізмом і виступав в якості запеклого прихильника ідеалізму і релігії". І далі: "В. Левицький зводив наклепи на Радянський Союз, стверджуючи, що в СРСР панує 'дух гниття'" і так далі на трьох сторінках [66]. Натомість Левицький відповів, що "з 1939 р. не виступав і не міг виступати проти радянської влади".

За таких звинувачень людей здебільшого карали, для прикладу, звільняли з роботи. Проте В. Левицький залишився професором на об'єднаній кафедрі математичного аналізу і теорії функцій, яку 1950 року поділили. Міністерство вищої освіти СРСР 18 жовтня 1950 року затвердило його на посаді професора кафедри теорії функцій, якою завідував проф. Лев Волковиський. Впродовж 1939-1941, 1944-1947 років В. Левицький викладав за сумісництвом також у Львівському педагогічному інституті [67, 59]. В травні 1953 року фізико-математичний факультет університету був поділений на механіко-математичний і фізичний. В. Левицький вийшов на пенсію 3 вересня 1953 року, однак ще два роки працював у Львівському університеті на умовах погодинної оплати. 14 липня 1956 року відійшов у вічність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. А. Андрохівич, *Львівське "Studium Ruthenum"*, Записки НТШ. Львів **131** (1921), 123-195; **132** (1922), 185-217; **146** (1927), 33-118; **150** (1929), 1-80.
2. L. Finkel, S. Starzynski, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*, cz. I, 1894.
3. К. Левицький, *Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914*. Львів, 1926.
4. J. Moklak, *W walce o tożsamość Ukraińców: zagadnienie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich w pracach galicyjskiego Sejmu Krajowego: 1866-1892*. Kraków, 2004. 318 s.
5. М. Крушельницький, *Українсько-руський університет. Пам'яткова книжка першого віча студентів Українців-Русинів всіх вищих шкіл Австрії в справі заснування українсько-руського університету*. Львів, 1899. 52 с.
6. В. Мудрий, *Змагання за українські університети в Галичині*. Львів-Нью-Йорк, 1999. 194 с.
7. В. Качмар, *За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – початок XX ст.)*. Львів, 1999. 118 с.
8. Ja. Moklak, *Na tyczyna contra Galicja. Ukraińskie szkolnictwo średnie i wyższe w debatach Sejmu Krajowego galicyjskiego, 1907-1914*. Kraków 2013, 203 s.
9. М. Крушельницький, *Українсько-руський університет. Пам'яткова книжка першого віча студентів Українців-Русинів всіх вищих шкіл Австрії в справі заснування українсько-руського університету*. Львів, 1899. 52 с.
10. *C.K. Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład Uniwersytetu i program wykładów w zimowej półroczu 1894/1895*. Lwów, 1894.
11. Є. Нахлік, *Змагання за вакантну доцентуру у Львівському університеті (1894-1895). До 170-річчя заснування кафедри української словесності*, Збруч, 9 жовтня 2018, <https://zbruc.eu/node/83543>.
12. Є. Нахлік, *Друга українська філологічна кафедра у Львові (1898-1900)*, Збруч, 9 жовтня 2018, <https://zbruc.eu/node/83699>.

13. AGAD, 304-116ц, арк.23-26.¹¹
14. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп.13, спр. 145, арк. 79-80.
15. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 538, арк. 6-7.
16. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 538, арк. 15.
17. AGAD, 304-116ц, арк. 19-22.¹²
18. ДАЛО, ф.26, оп. 7, спр. 493, арк. 101.
19. ЦДІАЛ, ф. 146, оп. 51а, спр. 975.¹³
20. AGAD, ф. 304-116ц, арк. 15-18.
21. Б. Ревера, *Відображення руху за український університет на сторінках галицької преси (кінець XIX — початок XX ст.)*. Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2001, вип. 9, 58-74.
22. AGAD, ф.304-116ц, арк. 15-18.¹⁴
23. ДАЛО, ф.26, оп. 5, сп. 104, арк. 1.
24. ДАЛО, ф.26, оп. 7, сп. 493, арк. 102.
25. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, сп. 765, арк. 102; ф. 26, оп. 5, спр. 104, арк. 18-22; ф. 27, оп. 4, спр. 40.
26. M. Stawiska, *Lucjan Emil Böttcher (1872-1937) — The Polish pioneer of Holomorphic Dynamics*, Szasopismo Techniczne. Nauki Podstawowe. Z. 1-NP (7). **111** (2014), 234-243.
27. В. Левицький, *Спомини*. Львів, 2021. 400 с.
28. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, сп. 493, арк. 102.
29. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 504; ф. 26, оп. 7, спр. 519.
30. ЦДІАЛ, ф. 771, оп. 1, спр. 51, арк. 10.¹⁵
31. Іван Пулюй. *Листи*. Упор. О. Збожна. Тернопіль, 2007, 244 с.
32. В. Левицький, *Про симетричні вираження з вартостий функції mod-m*, Записки Наукового Товариства імені Шевченка **IV** (1894), 124-139.
33. W. Lewicki, *O wyrażeniach symetrycznych z wartości funkcji mod. m*, Prace Matematyczno-Fizyczne **6** (1894), 5-19.
34. В. Левицький, *Кілька уваг про форму інтерполяційну Lagrange'a*, Записки Наукового Товариства імені Шевченка **4** (1899), вип. 2, 1-9.
35. W. Lewicki, *Kilka uwag o wzorze interpolacyjnym Lagrange'a*, Wiadom. Mat. **3** (1899), no. 5-6, 264-274.
36. W. Lewicki, *Einige Bemerkungen zur Lagrange'schen Interpolationsformel*, Archiv der Mathematik und Physik. 2. Reihe **17** (1900), no. 2, 214-224.
37. ДАЛО. ф. 26. оп. 15. спр. 726. арк. 8¹⁶; ф. 26. оп. 7. спр. 1671. арк. 29¹⁷.
38. W. Lewicki, *Beitrag zur Theorie der Modulgruppe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **11** (1900), 118-124.

¹¹ На першій сторінці документа напис "№ 34846", а на останній печатка з текстом польською мовою "Под[ано] 20 липня 1905/1153".

¹² Переклад з німецької Оксани Смеречинської. На першій сторінці документа є печатка з таким текстом: "Ц.-к. Міністерство віросповідань і освіти / отримано 18 січня 1906 р. № 2056. Dpt: VII".

¹³ У цій справі є лише машинописна чернетка з рукописними доповненнями відповіді міністерству від 30 серпня 1906 року, з номером 17915. Зміст ідентичний до оригіналу відповіді в [20].

¹⁴ Переклад з німецької Оксани Смеречинської та Галини Сварник. На першій сторінці документа є печатка з таким текстом: "Ц.-к. Міністерство віросповідань і освіти/отримано 5 вересня 1906 р. №34846/з 2 додатками". Цими додатками є звіт колеги професорів та оригінал звернення студентів, які подані вище.

¹⁵ Опубліковано в [31, с. 292].

¹⁶ Офіційні протоколи і відгук, написаний секретарем і підписаний професорами.

¹⁷ Оцінки докторських дисертацій за 1891-1902.

39. W. Lewicki, *Zur Theorie der Potenzreihen*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **12** (1901), 329–336.
40. W. Lewicki, *Beitrag zur Theorie der Modulgruppe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **14** (1903), 96–104.
41. W. Lewicki, *Zur Laplace'schen Theorie der Saturnringe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **14** (1903), 283–292.
42. Universitätsbibliothek Göttingen, Cod. Ms. D. Hilbert 222.
43. Wł. Liewicki, *O miejscach zerowych funkcji $\zeta(s)$* , Wiadom. Mat. **8** (1904), no. 1–3, 59–62.
44. В. Левицкий, *Про зерві місця функції $\zeta(s)$* , Збірник МПЛ секції НТПШ **10** (1905), 1–3.
45. W. Lewicki, *Wstęp do teorii funkcji modułowych eliptycznych*, Prace mat.-fiz. **8** (1897), 6–43.
46. W. Lewicki, *Z teorii ułamków ciągłych*, Wiadom. Mat. **4** (1900), no. 1–3, 52–59.
47. ЦДІАЛ, ф. 771, оп. 1, спр. 5.
48. ЦДІАЛ. Ф. 382. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 7–16.¹⁸
49. ЦДІАЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 460.
50. *С.К. Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład Uniwersytetu i program wykładów w półroczu zimowym 1904/1905*. Lwów, 1904.
51. Б. Ревера, *Відображення руху за український університет на сторінках галицької преси (кінець XIX – початок XX ст.)*, Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2001. Вип. 9. С. 58–74.
52. В. Качмар, *Змагання за український університет у Львові*, Leopold Scientific. Наука у Львові до середини XX століття. Частина I. Наукові осередки, збірник наукових праць, за заг. ред. О. Петрука. Артос, Львів, 2020. С. 109–162.
53. *Katedry ruskie. Czas, dziennik*, 1908, R. 61, nr. 294 (22 grudnia, wydanie wieczorne).
54. В. Мудрий, *Український університет у Львові (1921–1925)*, Нюрнберг, 1948.
55. В. Кислий, *Українські високі школи у Львові і студентський рух у Західній Україні у I половині 20-х років XX століття*, Львів, 1991, 144 с.
56. П. Хобзей, *Таємний університет у Львові*, Україна: наука і культура **25** (1991), 45–59.
57. М. Дудка, Ю. Головач, *Таємний Український університет у Львові*, Leopold Scientific. Наука у Львові до середини XX століття. Частина I. Наукові осередки. Збірник наукових праць, за заг. ред. О. Петрука. Артос, Львів, 2020, С. 163–196.
58. ЦДІАЛ, ф. 310, оп. 1, спр. 2.
59. НБ ЛНУ, відділ рукописів, РК АР 370, оп. 1, спр. 10, арк. 1.
60. Архів Львівського університету (АЛУ), ф. Р-119, оп. 3, спр. 3, арк. 13.
61. АЛУ, ф. Р-119, оп. 3, спр. 3, арк. 108, 113, 148.
62. ДАЛО, ф. Р-119, оп. 3, спр. 192¹⁹.
63. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1, спр. 232.
64. НБ ЛНУ, РК АР 370, оп. 1, спр. 10, арк. 9.
65. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1 ОС (особові справи), спр. 4916, арк. 3, 25.
66. ДАЛО, ф. Р-119, оп. 8, спр. 7, арк. 121–123, 136.
67. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1 ОС, спр. 4916, арк. 45.

Стаття: надійшла до редколегії 03.11.2024
доопрацьована 20.12.2024
прийнята до друку 29.12.2024

¹⁸Опубліковано в [31, с. 266–276].

¹⁹Звіт кафедри аналізу за 1939–1940 роки.

ON THE DEPARTMENT OF MATHEMATICS WITH
UKRAINIAN LANGUAGE OF INSTRUCTION AT THE FRANZ I
UNIVERSITY IN LVIV

Yaroslav PRYTULA¹, Oleh PETRUK²

¹*Ivan Franko National University of Lviv,
Universitytska Str., 1, 79000, Lviv, UKRAINE*

²*Pidstryhach Institute for Applied Problems in Mechanics and Mathematics,
National Academy of Sciences of Ukraine,
3-B Naukova St., 79060, Lviv, UKRAINE
e-mail: ya.g.prytula@gmail.com, oleh.petruk@gmail.com*

The practice of the instruction language in the Franz I University of Lviv and the efforts of the Ukrainian community to ensure the rights of Ukrainians to study in their native language are outlined. Based on archival sources, an attempt to create a Department of Mathematics with Ukrainian language of instruction at this institution at the beginning of the 20th century is described. Volodymyr Levytsky (Lewicki) was the candidate for the head of the department. At that time, such a department was not established, therefore the further teaching fate of this talented scientist is presented.

Key words: Lviv University, Franz I University, Ukrainian language of instruction, Department of Mathematics, Volodymyr Levytskyi.